

Afdækning og afgrænsning af sprogforstyrrelsen DLD hos børn under 5 år

Udgangspunkt	Den logopædiske vurdering viser, at et barn under 5 år har sprogvanskeligheder med betydelig indvirkning på samspillet i dagligdagen. Der er ingen kendt biomedicinsk tilstand, fx autisme eller epilepsi.																																														
	Nedenstående overvejelser kan støtte logopædens vurdering af sandsynligheden for, at sprogvanskelighederne er relateret til sprogforstyrrelsen DLD. Overvejelserne bør tage hensyn til den store variation i sprogfærdighederne i denne alder. Indikatorer, der peger på: <table border="1"> <tr> <th>Lille sandsynlighed for sprogforstyrrelsen DLD</th> <th>Nogen sandsynlighed for sprogforstyrrelsen DLD</th> <th>Høj sandsynlighed for sprogforstyrrelsen DLD</th> </tr> <tr> <td colspan="3">Alder ved vurdering¹</td> </tr> <tr> <td>Op til 2 år</td> <td>3 år</td> <td>4+ år</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Hvor lang tid er der gået mellem første vurdering og genvurderingen, der viser fortsatte sprogvanskeligheder?²</td> </tr> <tr> <td>Mindre end 6 måneder</td> <td></td> <td>6 måneder eller mere</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Påvirkede sproglige delfærdigheder²: ☐ Fonologi ☐ Morfologi og syntaks ☐ Semantik ☐ Ordmobilisering ☐ Pragmatik ☐ Sproglig indlæring og hukommelse</td> </tr> <tr> <td>Kun fonologiske vanskeligheder</td> <td>Få påvirkede delfærdigheder Kun ekspressive vanskeligheder</td> <td>Mange påvirkede delfærdigheder Receptive og ekspressive vanskeligheder</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Risikofaktorer³: ☐ Lav fødselsvægt eller lav Apgarscore ☐ Sprog- og læsevanskeligheder i familien ☐ Lavt uddannelsesniveau eller begrænset ordforråd hos forældrene ☐ Lav socioøkonomisk status</td> </tr> <tr> <td>Få/ingen risikofaktorer</td> <td>Mange risikofaktorer</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="3">Tidlige sproglige indikatorer⁴</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Ved 12 måneder: Anvender få ord meningsfuldt eller forståeligt uden brug af gestik Begrænset pegen eller udstrakt arm for at vise en genstand</td> <td>Ved 24 måneder: Ingen 2-ords sætninger</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Senere sproglige indikatorer¹</td> </tr> <tr> <td>Genfortæller hovedpointer i historier – evt. med syntaktiske, morfologiske og fonologiske fejl</td> <td></td> <td>Kan ikke genfortælle simple historier (selv med billedstøtte)</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Fremmende omgivelsesfaktorer⁵: ☐ Sprog- og læsefærdigheder i hjemmemiljøet (f.eks. samtaler mellem barn og voksen under leg og skærmtid, højtlesning, mange tilgængelige bøger) ☐ Adgang til forskellige sprogmiljøer ☐ Direkte eller indirekte logopædisk intervention</td> </tr> <tr> <td>Sprogfærdigheder bliver bedre med eksisterende eller forbedret input</td> <td>Det er ikke muligt at forbedre input</td> <td>Ingen klar fremgang med forbedret input – bedre sprogfærdigheder kræver betydelig indsats</td> </tr> </table>			Lille sandsynlighed for sprogforstyrrelsen DLD	Nogen sandsynlighed for sprogforstyrrelsen DLD	Høj sandsynlighed for sprogforstyrrelsen DLD	Alder ved vurdering ¹			Op til 2 år	3 år	4+ år	Hvor lang tid er der gået mellem første vurdering og genvurderingen, der viser fortsatte sprogvanskeligheder? ²			Mindre end 6 måneder		6 måneder eller mere	Påvirkede sproglige delfærdigheder ² : ☐ Fonologi ☐ Morfologi og syntaks ☐ Semantik ☐ Ordmobilisering ☐ Pragmatik ☐ Sproglig indlæring og hukommelse			Kun fonologiske vanskeligheder	Få påvirkede delfærdigheder Kun ekspressive vanskeligheder	Mange påvirkede delfærdigheder Receptive og ekspressive vanskeligheder	Risikofaktorer ³ : ☐ Lav fødselsvægt eller lav Apgarscore ☐ Sprog- og læsevanskeligheder i familien ☐ Lavt uddannelsesniveau eller begrænset ordforråd hos forældrene ☐ Lav socioøkonomisk status			Få/ingen risikofaktorer	Mange risikofaktorer		Tidlige sproglige indikatorer ⁴				Ved 12 måneder: Anvender få ord meningsfuldt eller forståeligt uden brug af gestik Begrænset pegen eller udstrakt arm for at vise en genstand	Ved 24 måneder: Ingen 2-ords sætninger	Senere sproglige indikatorer ¹			Genfortæller hovedpointer i historier – evt. med syntaktiske, morfologiske og fonologiske fejl		Kan ikke genfortælle simple historier (selv med billedstøtte)	Fremmende omgivelsesfaktorer ⁵ : ☐ Sprog- og læsefærdigheder i hjemmemiljøet (f.eks. samtaler mellem barn og voksen under leg og skærmtid, højtlesning, mange tilgængelige bøger) ☐ Adgang til forskellige sprogmiljøer ☐ Direkte eller indirekte logopædisk intervention			Sprogfærdigheder bliver bedre med eksisterende eller forbedret input	Det er ikke muligt at forbedre input
Lille sandsynlighed for sprogforstyrrelsen DLD	Nogen sandsynlighed for sprogforstyrrelsen DLD	Høj sandsynlighed for sprogforstyrrelsen DLD																																													
Alder ved vurdering ¹																																															
Op til 2 år	3 år	4+ år																																													
Hvor lang tid er der gået mellem første vurdering og genvurderingen, der viser fortsatte sprogvanskeligheder? ²																																															
Mindre end 6 måneder		6 måneder eller mere																																													
Påvirkede sproglige delfærdigheder ² : ☐ Fonologi ☐ Morfologi og syntaks ☐ Semantik ☐ Ordmobilisering ☐ Pragmatik ☐ Sproglig indlæring og hukommelse																																															
Kun fonologiske vanskeligheder	Få påvirkede delfærdigheder Kun ekspressive vanskeligheder	Mange påvirkede delfærdigheder Receptive og ekspressive vanskeligheder																																													
Risikofaktorer ³ : ☐ Lav fødselsvægt eller lav Apgarscore ☐ Sprog- og læsevanskeligheder i familien ☐ Lavt uddannelsesniveau eller begrænset ordforråd hos forældrene ☐ Lav socioøkonomisk status																																															
Få/ingen risikofaktorer	Mange risikofaktorer																																														
Tidlige sproglige indikatorer ⁴																																															
	Ved 12 måneder: Anvender få ord meningsfuldt eller forståeligt uden brug af gestik Begrænset pegen eller udstrakt arm for at vise en genstand	Ved 24 måneder: Ingen 2-ords sætninger																																													
Senere sproglige indikatorer ¹																																															
Genfortæller hovedpointer i historier – evt. med syntaktiske, morfologiske og fonologiske fejl		Kan ikke genfortælle simple historier (selv med billedstøtte)																																													
Fremmende omgivelsesfaktorer ⁵ : ☐ Sprog- og læsefærdigheder i hjemmemiljøet (f.eks. samtaler mellem barn og voksen under leg og skærmtid, højtlesning, mange tilgængelige bøger) ☐ Adgang til forskellige sprogmiljøer ☐ Direkte eller indirekte logopædisk intervention																																															
Sprogfærdigheder bliver bedre med eksisterende eller forbedret input	Det er ikke muligt at forbedre input	Ingen klar fremgang med forbedret input – bedre sprogfærdigheder kræver betydelig indsats																																													
Vurdering	Afgrænsning af de sproglige vanskeligheder: Vurder, i hvilken søjle de fleste indikatorer ligger.																																														
	Sprogvanskeligheder	Sprogvanskeligheder Følg barnets udvikling og vurder på baggrund af denne, hvorvidt der er indikation for en sprogforstyrrelse	Indikation af sprogforstyrrelse Tegn på biomedicinsk tilstand?																																												
			NEJ	JA																																											
			(formodet) DLD	(formodet) Sprogforstyrrelse i forbindelse med {biomedicinsk tilstand}*																																											

* Se skemaet "DLD som en samtidig forstyrrelse vs. Sprogforstyrrelse i forbindelse med {biomedicinsk tilstand}" samt reference 6

Referencer:

1. Bishop & Edmundson, 1987, JSHD, 52:16-73; 2. Bishop et al., 2016, PLoS ONE, 11/7:e0158753; 3. Eadie et al., Pediatrics, 147/2:e20201712; McKean et al., 2015, PLoS ONE, 10/8:e0134251; McKean et al., 2016, IJEC, 48:329-51; Rudolph, 2017, AJSLP, 26:991-1010; 4. McKean et al., 2016; Rudolph & Leonard, 2016, JEI, 38:41-58; 5. McKean et al., 2016; Collisson et al., 2016, J Peds, 172, 168-74; 6. Dohmen et al., 2016, ADLI, 1:1-15

Dette skema er en løs oversættelse af Archibald, L (2020). The DLD Diagnostics Toolbox. <https://www.uwo.ca/fhs/lwm/news/2020/index.html>. Den oprindelige forfatter har ikke gennemgået det oversatte arbejde og er ikke ansvarlig for en forkert eller upræcis oversættelse. Oversætterne har gjort deres bedste for at sikre en korrekt oversættelse.